

Crna Gora

Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa

ZU broj 4/24

IZVJEŠTAJ O RADU

Za 2023. godinu

Podgorica, mart 2024. godine

SADRŽAJ:

I Uvod.....	3
II Nadležnost i organizacija.....	4-6
III Struktura predmeta u 2023. godini.....	9
IV Broj predmeta u 2023. godini.....	10
V Kvartalno izvještavanje u 2023. godini	11-12
VI Saradnja sa državnim organima.....	13-14
VII Zaključak.....	15-16

Izveštaj o radu Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik) za 2023. godinu Zaštitnik sačinjava u skladu sa odredbom člana 59 stav 2 Zakona o državnoj imovini (Sl. list CG br. 021/09 od 20.03.2009, 040/11 od 08.08.2011), kojom je propisano da Zaštitnik sačinjava godišnji izveštaj o radu i dostavlja ga Ministarstvu koje ga nakon razmatranja i ocjenjivanja dostavlja Vladi na usvajanje.

U izveštaju je sadržan:

- elaborat organizacije
- nadležnosti organa Zaštitnika,
- struktura predmeta u radu,
- saradnja sa državnim organima Crne Gore
- podaci o broju predmeta u 2023. godini u kojim predmetnima je Zaštitnik postupio i postupa u skladu sa odredbom člana 53 Zakona o državnoj imovini.

U izveštaju će biti elaborirane aktivnosti Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore i rezultati aktivnosti.

Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa osnovan je Zakonom o državnoj imovini (*Sl. list CG, br. 021/09 od 20.03.2009, 040/11 od 08.08.2011.*), kojim zakonom su propisane nadležnosti Zaštitnika. Odredbom člana 53 propisano da je Crnu Goru, njene organe i javne službe čiji je osnivač država, a nemaju svojstvo pravnog lica, pred sudovima i drugim državnim organima zastupa Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore.

U vršenju funkcije shodno prethodno citiranoj odredbi člana 53., Zaštitnik ima položaj zakonskog zastupnika državnih organa. Odredbom člana 54., istog zakona, propisano je da je Zaštitnik, dužan da, u slučajevima kada se radi o imovinskim sporovima od naročitog značaja za državu ili o sporovima povodom stvari i drugih dobara čija je tržišna vrijednost iznad 30.000,00€, a treba se odreći tužbenog zahtjeva, priznati zahtjev protivne strane, zaključiti poravnanje ili odustati od pravnog lijeka, o tome, bez odlaganja, obavijestiti Vladu, i postupi u skladu sa stavom Vlade Crne Gore. Odredbom člana 55., istog zakona, propisano je da Zaštitnik može, prije pokretanja postupka, preduzeti potrebne radnje radi sporazumnog razrješenja spornog odnosa, ako priroda spora to dopušta. Odredbom člana 56., istog zakona, propisano je da je Zaštitnik dužan da organima čija imovinska prava i interese zastupa, na njihov zahtjev, da pravno mišljenje u vezi sa zaključenjem ugovora i mišljenje o drugim imovinsko-pravnim pitanjima. Način i uslovi za imenovanje Zaštitnika i Zamjenika propisani su odredbom člana 58, istog zakona.

Dalje je odredbom člana 59., istog zakona, propisano da Nadzor nad radom Zaštitnika vrši Ministarstvo (*Ministarstvo finansija*), a da Zaštitnik sačinjava godišnji izvještaj o radu i dostavlja ga Ministarstvu koje ga nakon razmatranja i ocjenjivanja dostavlja Vladi na usvajanje. Postojanje stručne službe kod Zaštitnika propisano je odredbom člana 60., istog zakona, dok ova odredba propisuje takođe da se na zaposlene kod Zaštitnika ima primjenjivati Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Odredbom člana 61, istog zakona, propisano je da se zaključeni ugovori o sticanju i raspolaganju nepokretnim stvarima i pokretnim stvarima i drugim dobrima veće vrijednosti u državnoj imovini dostavljaju Zaštitniku, Državnom tužilaštvu Crne Gore i Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 15 dana od dana ovjere. Zaštitnik svoje nadležnosti ostvaruje kao jedinstven inokosni organ kroz tri organizacione jedinice radi postupanja pred sudovima i organima uprave na području Crne Gore i to: kancelariju u Podgorici, koja je ujedno i sjedište Zaštitnika i kancelarije u Bijelom Polju i Kotoru.

Kancelarija Podgorica:

- Zaštitnica imovinsko-pravnih interesa,
 - Bojana Ćirović
- Zamjenici Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa,
 - Slavica Laković
 - Radomirka Raicević
 - Sanja Jaredić
 - Milanka Rakočević
 - Sandra Filipović
 - Vanja Stanković
 - Marija Božović
 - Aleksandar Veljović
 - Ivan Vukićević

- Samostalni savjetnici I,
 - Mile Vukčević
 - Minja Radović
 - Jelena Vučetić
 - Jelena Femić
 - Vladan Drecun
- Samostalni referenti,
 - Željka Djukić
 - Ivana Paljević
 - Vanja Prentić
 - Mladen Prentić
 - Nada Baletić
 - Radmila Petrović
 - Sanja Mašanović
- Savjetnik I za računovodstvo,
 - Ljubiša Bošković
- Vozač-kurir,
 - Željko Laković
- Arhivar,
 - Radojica Radojičić

Kancelarija Bijelo Polje:

- Zamjenici Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa,
 - Ljubiša Mazgalj
 - Elma Dizdarević
- Samostalni savjetnici I,
 - Snezana Karišik
 - Predrag Tončić
- Samostalni referenti,
 - Zana Sošić
 - Lejla Džafić
- Vozač-kurir,
 - Danilo Bulatović

Kancelarija Kotor:

- Zamjenici Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa,
 - Ivan Djurišić
 - Zana Raičević
- Samostalna referentkinja;
 - Marina Rozgaja
- Vozač-kurir,
 - Ilija Radonjić
- Administrativno tehnički poslovi,
 - Milan Obradović

Zaštitnik je u postupanju dužan da primjenjuje zakone, podzakonske propise, uredbe, kako one koje se odnose na organizaciju i način rada državne uprave, tako i uredbe kojima se propisuju uslovi, način i postupak vršenja stvarno-pravnih ovlašćenja, odnosno drugih imovinskih prava i obaveza na državnoj imovini.

U primjeni propisa Zaštitnik se stara da se ostvaruju prava garantovana Ustavom Crne Gore i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

U cilju ostvarivanja poslova iz propisane nadležnosti, Zakon obavezuje sve organe da Zaštitniku, na njegov zahtjev, dostave tražene informacije i dokumentaciju. Saradnja između organa koje zastupa Zaštitnik i organa Zaštitnika je na neuporedivo boljem nivou nego što je to bio slučaj ranijih godina.

Zaštitnik je obavezan na blagovremenu dostavu svih akata koji se tiču zastupanog organa, od tužbe do konačne odluke, što isti uredno i čini. Isto je preduslov blagovremenog postupanja državnih organa po presudama, a sve u cilju smanjenja troškova izvršnog postupka i zaštite budžeta.

Kao zakonski zastupnik Države, u ostvarivanju svog djelokruga rada Zaštitnik je samostalan u granicama koje su propisane Zakonom i dužan je da, kada se radi o imovinskim sporovima od naročitog značaja za Državu, ili o sporovima povodom stvari i drugih dobara čija je vrijednost iznad 30.000,00 € postupi u skladu sa stavom Vlade, ako se namjerava odreći tužbenog zahtjeva, priznati tužbeni zahtjev, zaključiti poravnanje ili odustati od pravnog lijeka (*član 54 Zakona o državnoj imovini*).

Kako je to prethodno detaljno navedeno funkciju Zaštitnika i zamjenika Zaštitnika u Kancelariji u Podgorici obavlja 10 lica, funkciju zamjenika Zaštitnika u Kancelariji u Kotoru obavljaju 2 lica, a u Bijelom Polju, takođe, funkciju zamjenika Zaštitnika obavljaju 2 lica.

Što se tiče stručno saradničkog kadra, 2023. godina je završena sa pet stručnih saradnika u Kancelariji u Podgorici, u Kancelariji Kotor Zaštitnik nema stručnih saradnika, dok su Kancelariji Bijelo Polje zaposlena dva stručna saradnika. Zaštitnik postupa pred svim Osnovnim sudovima (15) i dva Viša suda u Crnoj Gori, Privrednim sudom Crne Gore, Apelacionim sudom Crne Gore, Upravnim sudom Crne Gore, zastupa pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, Centrom za alternativno rješavanje sporova, Upravom za katastar i državnu imovinu i Komisijom za povraćaj i obeštećenje.

Analizom i upoređenjem broja zamjenika i saradnika sa postupcima u kojima isti postupaju evidentno je da postoji nedovoljan broj zamjenika i stručnih saradnika i postoji potreba da se Zaštitnik pojača kadrovski u u svakom segmentu.

Institucija Zaštitnika osnovana je 2009. godine, a do danas nije donijet Zakona o Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa.

U izvještajnom periodu su prednjačili tužbeni zahtjevi iz rada i po osnovu rada, kojim zahtjevima državni službenici i namještenici, kao i funkcioneri potražuju naknade na ime prekovremenog rada, rada u vrijeme državnih i vjerskih praznika, minuli rada, neiskorišćenih godišnjih odmora, granični dodatak, specijalni dodatak, naknade za odvojeni život, za terenski dodatak, naknade na ime razlike u zaradi, na ime faktičkog rada, poništaja odluke o prestanku radnog odnosa i td. Kao najbrojnija po broju zaposlenih Ministarstva odbrane i unutrašnjih poslova su i na prvom mjestu po utuženju, kada su u pitanju državni organi. Radi se o postupcima za koje je u izgledu da će se nastaviti i za ubuduće kao najbrojniji.

Postupci po tužbama fizičkih i pravnih lica za utvrđenje prava svojine i susvojine, naknade štete za eksproprijaciju kao i naknadu za preostali neeksproprisani dio nepokretnosti usled gubitka ekonomske vrijednosti nepokretnosti su najzastupljeniji prvenstveno na primorju. Tužbeni zahtjevi koji pristignu u kancelariju Zaštitnika u Kotoru, dominantno glase na utvrđenje prava svojine i susvojine, eventualno naknade protivvrijednosti zemljišta koje je bilo u svojini tužioca/tužilaca. U pitanju su i katastarske opštine koje su bile predmet Ugovora o dugoročnom zakupu, zaključen između Države Crne Gore i **Luštica Development DOO**.

Pred Privrednim sudom Crne Gore u toku su i pokreću se tužbeni zahtjevi protiv Uprava, a uglavnom glase na naknadu po osnovu viška izvedenih radova, naknadu štete kao i izmaklu dobit. U pitanju je prvenstveno Uprava za kapitalne projekte (*ranije Uprava javnih radova*), te zaključivanje ugovora iz kojih proistekne da su izvođeni radovi većeg obima od ugovorenog, u odnosu na koji višak radova se traži naknada. Nastavljeno je postupanje po tužbenim zahtjevima protiv Uprave za šume, koji se odnose na naknade po osnovu dodijeljenih koncesija kao i po osnovu neisporučene ugovorene drvne mase.

Zaštitnik postupa i u postupcima stečaja pred Privrednim sudom Crne Gore kao zakonski zastupnik stečajnih povjerilaca, državnih organa, podnosi prijave potraživanja i učestvuje u stečajnim postupcima.

Zaštitnik preduzima radnje kako pred Upravom za katastar i državnu imovinu, nadležnim inspeksijskim službama, tako i pred sudovima u sudskim postupcima u cilju povraćaja imovine koja je bila predmet uzurpacija od strane fizičkih i pravnih lica. Dok se kao naročiti problem javlja situacija vezana za imovinu bivših društvenih organizacija, koja imovina je transformacijom tih društava ostala kao svojina države dok je pojedine NVO uzurpiraju, nezakonito sa istom raspoložu i pokušavaju istu prisvojiti. U vezi sa navedenim je nakon šest godina upisana svojina na ovoj imovini u Ulcinju dok je takav postupak pokrenut i pred Budvanskim katastrom, sa namjerom da se isto pokrene i u ostalim opštinama.

Kada je u pitanju protivpravno zauzimanje zemljišta Zaštitnik postupa kao zakonski zastupnik oštećene Države Crne Gore u krivičnim postupcima, postavlja imovinsko-pravne zahtjeve i aktivno učestvuje u pokrenutim krivičnim postupcima.

Takože, **Zaštitnik podnosi ali i postupa u postupcima po predlozima za određivanje privremenih mjera protiv Države Crne Gore kao protivnika obezbjeđenja.**

Nakon što su pravosnažno završeni postupci po tužbama razriješenih direktora javnih ustanova u nadležnosti tadašnjeg Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, dok su usledili postupci po tužbama za naknadu razlike u zaradi nastale tim nezakonitim razrješenjem.

Zaštitnik u postupcima izvršenja nastoji da kroz prigovore umanju iznose koji se žele ostvariti, a kako su u ovim postupcima rokovi za izjavljivanje prigovora kratki ključno je brzo izjašnjavanje od strane organa protiv kojih je pokrenut izvršni postupak, naročito kada se radi o potraživanjima po osnovu izdatih računa. Može se konstatovati da je ostvaren pomak u izjašnjavanju državnih organa.

U odnosu na izvršne postupke i primjenu Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, Zaštitnik izjavljuje prigovore ali i izvršava pravosnažne odluke u dijelu troškova postupka, osim toga Zaštitnik pokreće protivizvršenja kada izdejtstvuje ukidanje ili preinačenje pravosnažnih presuda po vanrednom pravnom sredstvu od strane Vrhovnog suda Crne Gore.

Kancelarija u Podgorici daje pravna mišljenja ministarstvima, upravama i svim državnim organima koje zastupa shodno odredbi člana 53 Zakona o državnoj imovini, o svim vrstama pravnih poslova u vezi sa upravljanjem, korišćenjem i raspolaganjem državnom imovinom.

U izvještajnom periodu nastavljeno je postupanje u postupcima pokrenutim pred Privrednim sudom Crne Gore po tužbama pravnih lica-koncesionara, učesnika pravnih poslova po koncesijama za izgradnju malih hidroelektrana, u kojim postupcima je predmet tužbenih zahtjeva utvrđenje da je ugovor o koncesiji raskinut, naknada stvarne štete i izmakle dobiti, poništaj sporazumnog raskida ugovora, kao i utvrđenje da bankarske garancije ne proizvode pravno dejstvo. Sve predložene privremene mjere protiv Države su pravosnažno odbijene, dok je donesena presuda u predmetu po tužbi Bistrica Clean Energy DOO Podgorica, kojom presudom je usvojen tužbeni zahtjev u dijelu stvarne štete u iznosu od 760.697,28€, dok je tužbeni zahtjev odbijen u odnosu na izgubljenu dobit od ukupno 27.505.749,00€, a koja odluka je ukinuta Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore i predmet vraćen na ponovni postupak, sa ukazivanjem da je prvostepeni sud propuštio i nije se bavio raskidom ugovora i razlozima, a koji momenat je odlučan u pogledu osnovanosti traženja tužioca u ovom postupku.

Zavređuje naročitu pažnju predmet po tužbi privrednog društva DOMEN DOO, koji tužbeni zahtjev za predmetu utvrđenje da je ugovorni odnos između Države Crne Gore i ovog privrednog društva automatski produžen do 31.03.2023. godine kao i naknadu štete u iznosu od 45 miliona evra. Tužbeni zahtjev je odbijen kao nesonoavan u cjelosti, iz razloga ništavosti odredaba osnovnog ugovora na koje se tužilac pozivao i na kojima je temeljio tužbeni zahtjev. Odbijena je i privremena mjera kojom je Državi zabranjeno da raspolaže ovim resursom i nastavi postupak Tendera za zaključivanje novog ugovora sa agentom registracije domena .me. u konkretnom imamo situaciju da bez zakonskog osnova privredno društvo drži i raspolaže kritičnom infrastrukturom Države Crne Gore.

Pažnju zavređuje i pokrenuti postupak po tužbi Roberta Fanjeka i Sterlenski Antony, kojom se potražuje vraćanje predmeta-poludragog kamenja, opala, dok se kao vrijednost spora navodi 300 miliona evra. U pitanju su predmeti koji su uneseni u Crnu Goru, a da prethodno nisu prijavljeni carini na Aerodromu

Podgorica, dok su kasnije usled nesuglasica lica koja su na takav način prenijela robu i krivične prijave koju su između sebe podnijeli, te nakon oglašenja tih lica za krivima za prekršaj iz člana 240 Carinskog zakona predmeti trajno oduzeti. Postupak je ovaj put pokrenut pred Osnovnim sudom u Kotoru dok je prethodno tužba u ovoj pravnoj stvari i podnesena od strane istih lica povučena pred Osnovnim sudom u Nikšiću. Osnovni sud u Kotoru je usvojio predlog za određivanje privremene mjere i zabranio Državi da raspoláže ovim predmetima do pravosnažnog okončanja spora. Postupak je u toku, dok je Vlada Crne Gore odbila da u postupku medijacije prizna tužbeni zahtjev i vrati predmete-opale.

U 2023. godine Zaštitnik je zaprimio i poceo postupanje u 19.242 predmetima.

- „PZ“ parnični upisnik 3.864 predmeta
- „RZ“ vanparnični i ostali građanski upisnik 2.297 predmeta
- „UZP“ upravni upisnik 1.287 predmeta
- „IZ“ izvršni upisnik 10.153 predmeta
- „ZU“ upisnik 1.570 predmeta
- „M“ upisnik 71 predmeta

Broj predmeta se odnosi isključivo na period 2023. godine, a bez navođenja broja predmeta u kojima Zaštitnik već postupa, tj. predmeta iz prethodnog perioda.

U upravnim postupcima Zaštitnik je postupao pred 21 (*dvadeset jednom*) područnom jedinicom Uprave za nekretnine Crne Gore, tri Komisije za povraćaj i obeštećenje, kao i pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova i Centrom za alternativno rješavanje sporova.

Zaštitnik je član brojnih komisija, radnih grupa, te operativnih timova i aktivnim učešćem daje svoj doprinos u iznalaženju rješenja za konkretna pitanja i nastale situacije.

U izvještajnom periodu, kao i u prethodnom, postupanje Zaštitnika dominantno je određeno brojem zaposlenih – kako zamjenika, tako službenika i namještenika u stručnoj službi Zaštitnika. Ukupan broj zamjenika Zaštitnika u sve tri kancelarije je 13, uposlenih službenika 9, namještenika 15.

Evidencije, praćenje i kontrola postupanja kod Zaštitnika se, od osnivanja, obavlja preko upisnika čija je sadržina opredijeljena vrstama postupka. Riječ je o upisniku PZ za parnične predmete, upisnik RZ za vanparnične i ostale građanske postupke, upisnik IZ za izvršne postupke i postupke obezbjeđenja, UZP upisnik za predmete upravnih postupaka, i upisnik M za pravna mišljenja. Osim toga, uspostavljen je upisnik ZU u koji se, osim zaštitničke uprave unose uputstva za postupanje u pojedinim karakterističnim predmetima, vode predmeti po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, predmeti koji se odnose na sprovedene postupku javnih nabavki, zapisnici sa kolegijuma. Osim toga, svaki izvršilac pojedinačno koristi internu dostavnu knjigu iz koje se utvrđuje datum prijema i predaje predmeta, a u rokovnicima evidentiraju postupci i druge obaveze koje su od značaja za ostvarivanje funkcije organa.

Zaključkom Vlade Crne Gore br.08-198 od 29.12.2016. godine, Zaštitnik imovinsko pravnih interesa Crne Gore je zadužen da kvartalno informiše Vladu Crne Gore o odlivu sredstava po osnovu sudskih postupaka u kojim postupcima Zaštitnik postupa kao zakonski zastupnik države Crne Gore.

Kvartalni izvještaji usvojeni su od strane Vlade Crne Gore Zaključcima br.07-077/23-2729/2 od 22.06.2023. godine, br.07-430/23-3720/2 od 05.09.2023. godine, 07-011/23-4744/2 od 19.10.2023. godine, br.08-430/24-972/2 od 07.03.2024. godine.

U kvartalnom izvještavanju Zaštitnik je ukazivao:

Na nepostupanje po dostavljenim, primljenim, bez podnesenih prigovora, fakturama, neizvršavanje rješenja nadležnih sudova na ime nagrada advokatima za službene odbrane, vještacima, tumačima i drugim stručnim licima koja učestvuju u postupcima i nepostupanje po presudama donijetim od strane Upravnog suda Crne Gore, kojim presudama se dosuđuju troškovi upravnog spora, a koje presude se prinudno izvršavaju putem Javnih izvršitelja i dodatno opterećuje budžet;

Na ne postupanje po pravosnažnim sudskim odlukama od strane državnih organa na koji način se obaveza države uvećava za troškove izvršenja i kamate;

Na nezakonitu Odluku Vlade Crne Gore o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za fiskalnu 2020. godinu, koja je objavljena u Sl. listu Crne Gore, br.037/20 od 24.04.2020. godine, kojom je u članu 1. utvrđena vrijednost koeficijenta za obračun osnovne zarade zaposlenih u javnom sektoru za fiskalnu 2020. godinu u bruto iznosu od 90,00€, dok se odredbom člana 2 utvrđuje da izuzetno od člana 1 iste odluke, za zaposlene čiji su koeficijenti utvrđeni u grupi poslova A i B, u članu 22, 23 i 24 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, vrijednost koeficijenta za obračun osnovne zarade za maj i jun 2020. godine u bruto iznosu od 45,00€. Nezakonitost predmetne Odluka Vlade Crne Gore, kojom je umanjena zarada samo određene grupe zaposlenih je utvrđeno Presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.2439/22 od 24.01.2023. godine, nakon koje je pokrenut značajan broj sporova, od strane zaposlenih u državnim organima, a isti su okončani mirnim putem pred Agencijom i Centrom u cilju umanjenja troškova postupka.

Na konstantan priliv tužbenih zahtjeva iz rada i po osnovu rada, u vidu različitih traženja, a kao posledica nepravilne primjene zakonskih propisa ili neprimjene istih od strane državnih organa.

Na veliki broj sporova za utvrđenje prava svojine, naknade na ime faktičke eksproprijacije nepokretnosti, naknade na ime izgubljene ekonomske vrijednosti ostatka nepokretnosti nakon izvršene eksproprijacije, tipičnih za području primorskih sudova, u manjoj mjeri sudova na sjeveru;

Da izostaje i uređivanje listova nepokretnosti, na način da se nepokretnosti u režimu korišćenja nakon 15 godina upišu na Državu Crnu Goru i smanji opasnost da sa istom raspolažu neovlašćena lica, a isto imajući u vidu da su nepokretnosti nekadašnjih društvenih organizacija još uvijek u katastarskom operatu identifikovane kao korišćenje, te da su istom imovinom neovlašćeno raspolagale određene NVO, dok zakonski propisi takvu imovinu i sukcesiju ne poznaju, niti su poznavali. Neophodno je posebnu pažnju posvetiti institutu korišćenja koji više ne postoji u pravnom prometu, te u skladu sa tim neophodno i postupiti, i isti institut isključiti iz B lista listova nepokretnosti.

Na veliki broj zahtjeva u pravcu potraživanja zaposlenih u državnoj upravi za naknadu štete na ime troškova prevoza do rada i sa rada, koje pravo tužioci/predlagači temelje na Odluci o visini naknade troškova prevoza

na rad i sa rada zaposlenih kod korisnika budžeta Republike Crne Gore, koja odluka ne propisuje pravo na naknadu već govori o visini troškova, dok relevantna zakonska regulativa, Zakon o radu, Opšti kolektivni ugovor, Zakon o zaradama državnih službenika i namještenika, te Uredbe ne prepoznaju ovo pravo, koje pravo Zaštitnik smatra neosnovanim, u kojem pravcu je i zauzet i stav Ustavnog suda Crne Gore u Odluci U–III broj 828/17 od 21.12.2018. godine.

Na značajan broj predmeta po tužbama na ime potraživanja po osnovu članstva u komisijama, radnim grupama, savjetima, ali i visoke iznose koji se potražuju, dok je praksa po tom pitanju do sada neujednačena obzirom da sudovi ovakav rad posmatraju kao potraživanje po osnovu rada, iako je Odlukom o kriterijumima za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada ovo pravo na naknadu uslovljeno radom koji ne spada u okvir redovnih radnih zadataka.

Odredbama članova 56 i 57, Zakona o državnoj imovini (*Sl. list RCG br. br. 021/09 od 20.03.2009, 040/11 od 08.08.2011*), je propisano ostvarivanje osnovne nadležnosti Zaštitnika imovinsko pravnih interesa i njegovo valjano postupanje u zaštiti državne imovine. Državni organi koje zastupa Zaštitnik su dužni da Zaštitniku, na njihov zahtjev, dostave tražene informacije i potpunu dokumentaciju. Neblagovremeno dostavljanje podataka koji bi Zaštitniku omogućili kvalitetno zastupanje, može biti u direktoj vezi sa prouzrokoivanjem štete Državi.

U izvještajnom periodu je nastavljena bolja komunikacija između institucije Zaštitnika i državnih organa iz člana 53 Zakona o državnoj imovini, koji su u prethodnim izvještajnim periodima neblagovremeno dostavljali neophodnu dokumentaciju ili uopšte nisu dostavljali. Od blagovremenog i temeljnog postupanja državnih organa u značajnom dijelu zavisi tok i ishod postupaka u kojima Zaštitnik zastupa organe, kao i utiče na visinu troškova postupka.

Neophodno je da državni organi nastave sa brzim reagovanjem, te dostavljaju svoja izjašnjenja i svaku informaciju vezanu za konkretnu situaciju, kako bi Zaštitniku omogućili kvalitetno vršenje radnji i zastupanje pred sudskim organima, a što je dužnost i odgovornost državnih organa.

Na osnovu uvida u ranije izvještaje Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa koji su dostavljani Vladi Crne Gore, uočava se da je Zaštitnik ostvarivao saradnju i to u 2010. godini sa pravobranilaštvima bivših jugoslovenskih republika u organizaciji NATO i OTAN skupa, koji je održan u Neumu, a u 2013. godini kontaktima sa Generalnim pravobraniocem Republike Slovenije i Republičkim pravobranilaštvom Srbije. Međutim, formalizovan oblik ove saradnje ne postoji.

Zaštitnik nastoji da preduzima aktivnosti u pravcu uspostavljanja saradnje sa pravobranilaštvima u okruženju.

Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore u skladu sa svojim nadležnostima zastupa u sudskim postupcima, daje pravna mišljenja u vezi sa zaključenjem ugovora i imovinsko-pravnim pitanjima, ukazuje državnim organima na situacije koje bi mogle rezultirati štetom po budžet kako bi se ista predupredila, te u svim situacijama nastoji da zaštiti i spriječi odliv sredstava iz budžeta.

Neophodno je ukazati na veoma loše i neprimjerene uslove rada zaposlenih u instituciji Zaštinika. Institucija Zaštinika rad obavlja u prostorijama hotela Premijer za koje država plaća zakup, koje su u izvršnom postupku nakon provedenog postupka izvršenja prodate novom vlasniku. Iste prostorije ionako nedovoljne za obavljanje rada Zaštinika, sada su još manjeg kapaciteta, obzirom da je novi vlasnik zahtijevao oslobađanje dijela prostorija. Zaštitnik kao organ posjeduje arhivu, za koju su neophodni značajni kapaciteti, sa kojima Zaštitnik ne raspolaže.

Broj predmeta pristiglih u 2023. godini je nesrazmjerno veliki u odnosu na broj izvršilaca, obzirom da predmete zadužuju samo Zaštitnik i Zamjenici, koji broj predmeta uz već pokrenute postupke iz prethodnog perioda prevazilazi logične i zdravorazumne granice. Sa druge strane, kada su u pitanju predmeti pokrenuti u odnosu na naknade iz rada i po osnovu rada su predmeti u kojima je sudska praksa već ustanovljena, pa je neophodno da se isti okončavaju isključivo pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, uz postupanje predstavnika državnih organa, a samim tim izbjegnju i sudski troškovi.

Iako je još Programom rada Vlade za 2016. godinu bilo predviđeno donošenje Zakona o Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa – IV kvartal, kojim bi se poboljšao normativni okvir u kojem Zaštitnik postupa, pa time i kvalitetno postupanje ove institucije, isto se do danas nije dogodilo i do danas nije donesen Zakon o Zaštitniku. Donošenje ovog zakona je od velikog značaja kako radi položaja Zaštinika i definisanja njegove nadležnosti, tako i u svakom drugom pogledu, prvenstveno kada je u pitanju jačanje nadležnosti ove institucije u sistemu državne administracije. Neophodno je, takođe, da Zaštitnik bude i Ustavna kategorija.

Izmjena Zakona o parničnom postupku je dala pravo Zaštitniku-Državi za naplatu troškova postupka u sporovima u kojima je spor riješen u korist države, pa je institucija Zaštinika prihodovala budžetu Države u 2023. godini iznos od 111.750,58€.

Zaštitnik je u 2023. godini podnio kvartalne izvještaje Vladi Crne Gore koji se odnose na broj primljenih tužbi, vrstu i strukturu, te o novčanim sredstvima koja su sa državnog trezora kvartalno isplaćivana po osnovu izgubljenih sporova po svim osnovima, sa iznosima sudskih troškova, troškovima prinudnog izvršenja i kamatama zbog neblagovremenog postupanja po pravosnažnim odlukama sudova (*presudama, rješenjima*). Prema ovim izvještajima, koji su usvojeni od strane Vlade Crne Gore, ukupan iznos koji je u 2023. godini odliven sa računa budžeta je **14.143.973,30€**. U pitanju su pravosnažno dosuđene naknade štete po raznim osnovima, kao i troškovi nastali po donijetim rješenjima nadležnih sudova i tužilaštava, a tiču se troškova službenih odbrana advokata, troškova vještačenja, tumačenja, uz dodatno uvećanje kroz prinudnu naplatu, zatim, neplaćanja po ispostavljenim fakturama za izvršene usluge, isporučenu robu i izvedene radove po kojima nije postupljeno od strane nadležnih državnih organa uz, takođe, uvećanje za troškove prinudne naplate. Ovome treba dodati i odliv sredstava na ime troškova upravnog postupka i spora po donijetim

presudama uz uvećanje za troškove prinudne naplate, a u pitanju su postupci u kojima ne zastupa Zaštitnik imovinsko pravnih interesa Crne Gore.

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, situacija vezana za pokrenute sporove i one koji se pokreću po raznim osnovima, naročito iz rada i po osnovu rada, se nije u bitnijem promijenila, a postupanje državnih organa ostalo je na istom nivou kao i u prethodnom periodu, što je preduslov smanjenja pokrenutih sporova protiv države i većeg uspjeha u pokrenutim sporovima.

Zaštitnik
imovinsko-pravnih interesa Crne Gore
Bojana Ćirović

